

20 k.

St. Didžiulio
BIBLIOTEKA
Gauztonysse

T R U M P A

PERŽVALGA

LIETUVYSTĖS DARBŲ

672619

Amerikoje

1892 metųė.

Skaitytojup

1892 metas yra labai svarbus lietuovystės darbavimūse. Daugelis lietuoviszku parapiju iszdygo, atsiskiriant lietuoviams nu lenku. Bet pragariszka dvasia irgi nesnaudė, nesa „Lietuoviu Mokslo Draugyste“ savo zaunomis ir bedieviszkais rasztais rupinosi viska szventu ir doru tamsiems žmoneliams isz ju szirdziu iszrauti, o viska gamtiszka bei gyvuliszka įkvėpti. Todėl szioje knin-gutėje brangus skaitytojas pamatys kokią naudą lietuovystei atnesza „Lietuoviu Mokslo Draugyste“ ir podraug pamatys, kaip mes turime nu jos szalintėsi nevien tikėjimiszkūse dalykūse, bet ir tautiszkūse, jeigu nuszirdžiai mylime savo lietuoviszka tautu ir tikrai norime, kad ji nenugrimtu pragaisztyn.

K. B.

I Kelione 1892 m.

Girdėdamas, jog tarp lietuvių, abelnai sakant, nū kelių metų pradeda judėti dvasia tautiszkame ir tėvyniszkame dalyke, pasrižau tulas vietas, kur lietuviai gyvena, aplankyti ir sziokią bei tokią nūmonę padūti Lietuvos tėvynainiams.

Pirmiausiai apsilankiau *Baltimorė'je Md.* Czia lietuviai katalikai laikosi prie lietuviszkos parapijos, turi dailią bažnyčią ir kuningą lietuviszką jau tretį isz eilės. Szi parapija yra perkentusi baisius armyderius tikėjimiskame dalyke, nėra Szlupas, per kiek laiko czia buvodamas, savais bedieviszkais pamokslais, beje: priesz Dievą ir tikėjimą, daug žmonėms galvas apkvaitinęs taip toli, jog tuli vaikinai, karszcziausiejie Szlupo bedievystės sekiojai, visai buvo pradėję vesti gyvū-

liszka gyvenimą. Tegul skaitytojas įsitėmyja, jog mes šiame raszte vadinsime Szlupo mokėtinius vardu szlupinis, szlupiniai, taip kaip liuterio iszpažintojai vadinosi liuteriais, kalvino kalvinais ir taip toliaus. Berods žmonės Szlupo iszpažintojus vienoje vietoje vadina jonvaikiais, kitoje szluptarnias, trecioje beždžionvaikiais (malpų vaikais) ketvirtoje szlubiniaiss ir t. t. Bet pagal mūsų nūmonę geriaus ir atsakančiaus vadinti jūs szlupiniais. Taigi szlupiniai priguli beveik visi prie „L. M. D.“, kurią Szlupas patsai uždėjo ir tolyn varo kaip jam patinka, katalikus iszmesdamas isz jos, o jo aklinai klausancius perdirbdamas į szliupinius grynus. Pakol jis pats Baltimorė'je gyveno, tai szlupinių buvo privisę jau į 30 vyrų. Dabar nėra nei penkiolikos, o ir isz tų iszmanesni vyrai pradeda atszalti nū szlupinių melagysčių ir iszmisų. Ir nedyvai, kadangi gryni szlu

piniai yra visai nupūlę doriszkai. Tuli lietuviai, jau atsimetę nū szlupinių veislės, man pasakojo, kad szlupiniai net moterystės dalykūse iszvieno gyveną, nėra Szlupas jiems yra įkvėpęs antagোনizmą nevien prieš katalikystę bet ir prieš visą krikszczionybę. Szlupiniai jokio mokslo neturi, apart neteisių kalbų prieš kuningiją, inkviziciją, prancuzų revoliuciją. Apie tą isz szlupinių kožnas pasakoja, nors kuris isz jų nemoka nei raszyti nei skaityti. Todėl ir nedyvai, jog iszmanesni ir doresni lietuviai nū jų szalinasi, kaipo nū piktų maurų. Kurs doras žmogus, su szlupiniais susidėjęs, neapsižiurėtų gerai, tai pats veik szlupiniu liktų ir pasidarytų nelaimingiausiu žmogumi ant svieto. Dėl užtvirtinimo szlupinių doriszkai nupūlimo — taip man pasakojo keli vyrai: „pirm poros sąvaiczių (nū to laiko kaip buvau Baltimorė'je), sako vienas jonvaikis (taip czia szlupinius vadina)

K. A-tis, dar nesivedęs, raszinėjo meiliskas gromatas pas moteriskę D-cienę. Kaip ši jam nieko neatsakė, tai szlupinis A--tis pribuna pas ją jau nū tikro atlikti gamtos norus, bet ši taip meiliai priėmė A—tį, jog net su szlūta ir kaczerga geležine smarkiai apdaužusi iszmetė isz stubos per duris ant ulyczios, priegtam dar rėkaudama, kad paleistuvį A—tį palycmonas teiktusi paimiti ir ant nakties pas savę pernakvinti. Vienok palycmonas, matydamas jonvaikį apkruvintą, pasigailėjo jo ir jam pavelyjo grįžti namon." Nu ar nedailus moraliskas szlupinių pasielgimas? Juk ir kiti gryni szlupiniai tame dalyke ne ką geresni už A—tį. Todėl geresniejie Baltimoriskiai lietuviai katalikai szlupinius visai paniekino ir atmetė nū draugavimo.

Toliaus nudumiau net į *Plymouth'a*, anąjį garsųjį inteligencijos lizdą, isz kur neva į visą Ameriką plaukia

tautiszka ir tėvyniszka dvasia dėl lietuvių iszeivių. Čia gyvena ir J. Szl., garsusis jau nū seniai lietuviszkas bedievių tėvas, kurs dėl savo reikalų asabiszkų užganėdinimo bus vieną sykį lietuviu, kitą syk lenku, o ant galo net koku panorėsi, net ir kataliku kaip skaitėme 1892 metų „Vienybės“ N 23. Tame dalyke man vienas tenbuvęs lietuvis taip pasakojo, kurio visą sznektą čia patalpinu dėl žingeidumo.

„19 dieną Liepos m. (1892 m.) buvo, taip pradėjo pasakoti, laikytas piknikas didžiausių ueprietelių lietuvių, beje: lenkininko K....zicki'o ir jo draugų (irgi bedievių), prie kurio prigulėjo Jūzas Andžiulaitis ir J. Szlupas. Taigi ir asz budamas žingeidu, vakare nusirioglinau ant to garsiojo patentavotų szlėktų pikniko. Teisybę sakant, nebucziau jo radęs, jeigu aiszkliai nebucziau ankszciau žinojęs szią vietą, kuri turi szlėktos susirinkti ir isz kvailų dar-

bininkų sav pelną daryti, beje: K..... zicki ant uždėjimo locnos cigarų krautuvės, Andž. dėl susirinkimo piningų ant kelionės į Baltimore, o Szl. dėl didesnės agitacijos bedieviszko apaszta-lavimo. Kada prisiartinau prie tikros vietos, smuikai susmuikavo. Ogi žiu-riu, kad Szlupas, barzdą kratydamas, szokinėja su kokia mergina lenke. To-liaus matau Andž. už baro pardavinėjant alų, net įkaitusį gerai. Visur girdziu lenkiszkaiz sznekucziūjant, net ir Szlupas su savo paczia sznekasi lenkiszkaiz. Mislyju sav' gal czia nėra lietuvių visai. Bet matau kelis lietuvius. Žinia, lenkų daugiausiai buvo. Nu, mislyju sav, Szlupas nors su kitais lietuviais turi sznekėti lietuviszkaiz, kaipo patrijotas lietuviszkas. Bet kur czia! Priėjęs ir prie manęs ir manę užsznekino lenkiszkaiz. Asz jam lietuviszkaiz atsakęs, prasitraukiau szonan.

Jau man koku pasidarė czia ilgiaus

buvoti, girdint lietuvius tarp savęs lenkiskai sznekant. Bet szaltai permislyjęs, supratau, kad gal to reikalauja asabiszkas biznio varinėjimas.. Vienok nenorėjau ilgiau buti, ir jau taisiau kojas žengti namon. Bet umai girdžiu lietuviszką kalbą už kiek žingsnių nū laikomo szléktų pikninko: „broliai lietuviai ir darbininkai eikite pas mus, mės už penkis centus dūdame alaus net du stiklu iszsigerti. Mes muzikai nenorime brolauti su szléktomis.” Jau buvo kiek tamsoku, nežinojau kur tas lietuvių pikninkas. Bet sztai ant kalnelio suplasnoja žiburys. O ar tamista žinai koks žiburys? Darbininkiszkas žiburys: žiba mainierinės lempos. Dabar jau manę kaip traukte kas traukia pas savo tikrus brolius, nėra tas žiburys man yra vartojamas kasdiena, po žemę landžiojant ir akmenines anglis rankomis cziupinėjant. Prisiartinęs, teisingai sakant, neapsirikau, kadangi jokios

szlėktiszkos sznektos negirdėjau apart grynai lietuviszkos. Linksminomėsi gana dailiai, nors Andžiulaitis kelis syk buvo atėjęs mus gasdinti su palycomonais, norėdamas, kad mės savo pikninką pamestume, o eitume į szlektų pikninką ir tenai savo sunkiai uždirbtus centus praleistume ant reikalų jų bedievystės. Vienok lietuviai netoki kvaili, kad nežinotu savo miesto tiesų. Taigi mūsų pikninkas buvo dailesnis ir žmoniszkesnis už patentavotų szlektų pikninką.—Priesz deszimtą valandą grįžtu namon, kadangi ryt anksti turiu eiti darban, todėl po didelių linksmyderių pasilsėti, kad buti drutesniam prie darbo. Vienok grįžtant namon, szie armyderiai neapleidė manęs mano mislyse. Netikt tada, bet ir dabar mano prote ir atmintyje randasi szie klaušymai: kodėl lietuviszki patrijotai taip daro? Kodėl jie savo kalbose neva užtaria darbininkiszką pusę, o isz darbi-

ninkų patys rupinasi išzlupti paskutinį centą. Kodėl jie ant mūsų kuningų rėkia, buk šie lupa mūsų žmonių pinigų, o patys taip netikusiu budu pasielgia su mumis darbininkais? Už kelių nedelių toje paczioje vietoje laikė pikniką lietuviszka draugystė Szv. Kazimiero. Pribuvau ir czia, bet nemačiau czia jų: nei Szlupo, nei kitų. Mat, kur darbininkai laiko piknikus, tenai nematysi jų, o jie patys dėl savęs tai moka daryti piknikus ir iš darbininkų vilioti pinigų, o darbininkai dėl savo naudos kur daro, ten nei vienas szlubinis (czia taip vadina szlupinius) neateis praleisti nei prakeikto cento. O ką iš jų norėti, kad kuris būtų katalikas ir prigulėtų prie bažnyčios. Iki sziai dienai szį visą dalyką persveriant pūlė man į galvą, dėl ko jie nori mūsų kuningus išznaikinti. Mat jie nori kuningų vietą užimti, idant jūs bedievis su pacziom, vaikais ir kitais

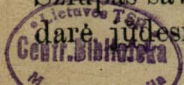
kokiais ten velniais szertume. Tas pats Szlupas, kad butu geras žmogus, kaipo daktaras, visur galėtų gerą dūną turėti kaip ir visi daktarai Amerikoje, kad tikt tą savo prakeiktą bedievystę neapasztalautų. Gyveno Baltimorė'je, negalėjo gyvenimo padaryti, pernai buvo atsikraustęs į Wilkes-Barrę ir ten negalėdamas gyventi, grįžo atgal į Baltimorę; šį pavasarį atsikraustė į Plymouth'ą, ir isz čia, jau girdžiu kraustysis į Shenandorį, nėra plymoutiečiai lietuviai nū jo szalinasi, kaipo nū bedievių tėvo ir it nū piktos dvasios, kuri jieszko žmonių prapulties. Pasitikiu kad ir Shenandoah'io lietuviai katalikai szalinsis, ir isz ten jis veik turės kraustytis. Toks gyvenimas lietuviskų bedievių tėvo. Negeresnis yra gyvenimas ir visų szlupinių!!

Leidžiau tam broliui sznekėti, kiek jis tikt nori ir kaip supranta, visai jo sznektos nepertraukdamas. Isz to pa-

sakojimo galima suprasti, jog „L. M. Dr.” netiek rupi mūsų žmonių tautiskas apszvietimas ir tikra lietuvystė, bet prieszingai jai nevien rupi tarpo mūsų žmonių sukeldinti sąžiniszkus ir tikybiszkus vaidus bet ir tarp svetimtauczių. Apart pasikalbėjimo su tūmi lietuviu, tą paczią dieną susitikau tula lenką. Žinia, nenoroms pradėjo pasakoti man apie Szlupą. Szis lenkas sakėsi neseniai esąs atvykęs isz Baltimorės. Pirmiausiai pradėjo pasakoti apie Baltimorės lenkus. Sako jis: Szlupas, gyvendamas Baltimorė’je, pradžioje gerą gyvenimą turėjęs nū lenkų su savo daktaryste. Bet tūjaus Szlupas, kur nueidamas pas ligonį, pradėjęs isz szventų paveikslų (abrozų) szidyti ir podraug pradėjęs lenkiszkoje kalboje dalinėti bedieviszkas knigutes. Neku rie lenkai, skaitant jas rado raszymus priesz katalikystę; tūjaus nuneszė savo kuningui parodyti, kurs perskaitęs ją,

uždraudė savo parapijonams skaityti irgi prisakė dalytoją szių kninguczių visai nepriimti į savo namus. Isz tos priežasties Szlupas turėjęs kūgreicziausiai dumti isz Baltimorės, nėra katalikai pradėję jį pirsztais badyti, kur susitikdami ant ulyczios. Žinia, ir Plymouth'o lenkai, dagirdę apie tokį Szlupo pasielgimą, greicziau eina pas amerikiskus daktarus. Prieg tam tas lenkas dar szi Szlupo asabiszkumą man praneszė: sako, 14 dieną Rugsėjo (1892 m.) nuėjau ant lenkiskoss veselės, kur radau ir Szlupą su visa jo szejmyna ir draugais besisvecziūjant. Girdejau sznektas apie nereikalingumą tikėjimo, kad reikia visus kuningus isznaikinti. Toliaus Szlupas pradėjęs visaip dargavoti ant kuningo Burbos, ką tiktai iszmislydamas, o ant galo savo sznektą užbaigdamas, net taip iszsi-taręs: „mano dėdė kuningas iszleido manę į mokslus, o Burba man piningisz-

kai gelbėjo pabaigti specializką mokslą; bet aš kuningų baisiai nekenciu: jeigu susitikečiau, kad ir ant miesto ulyczios Burbą, tai tūjau jam kirszcziau į žandą, kad jis pultu — ar žuti ar buti!” — Aš niekados netikėjau, kad žmogus būtų taip nedėkingas dėl savo geradėjų.” Taip užbaigė lenkas savo pasakojimą. Sumaigiau pecziais ir tiek tik lenkui atsakiau: tai, gal žmogus buvo gerai įsigėręs, todėl ir pats, nenumanydamas ką szneka, taip netikusiai prasi-tarė. — Kadangi Szlupas manęs nepa-žįsta, todėl aš nusirioglinau, nū žmo-nių pasiklausęs, pas jį, nusidūdamas kaipo abejojantis katalikas; norėdamas žinoti, ar viskas yra teisybė, ką apie jį žmonės szneka. Prasidėjo visokios szne-ktos apie Dievą ir tikėjimą; kaip kur jam prieszinausi, o daugiausiai tylėjau. Prisiėjo szneкта ir apie kuningą Burbą. Szlupas savo pasakojime kn. Burbą pa-darė juodesnį už žemę. Tada aš, jo

kalbą pertraukdamas, užklausiau: daktare, asz girdėjau buk kn. Burba tams-tą gelbėjęs piningiskai pabaigti specializšką mokslą. Tada Szlupas isz piktumo drebėdamas suriko: „teisingai pagelbėjo, bet tūs piningus, kuriūs jis man paskolyjo, tegul jam velnias atidūda!” Sztai tūm sykiu įeina keli jauni vyrai, kuriems, Szlupas papraszęs prisėsti, pradėjo savo bedieviszką mokslą pasakoti, ką pirmiaus man buvo pasakojęs; tada asz, persipraszęs namiszkių, atsisveikinau ir iszėjau. Mislyjau ir asz užgyventi Plymouth'e, pasijieskojęs darbo, bet tokį baisų trukszmą iszgirdęs tikėjimo dalykūse, o szlupinius visai pasitycziojanczius isz Dievo, Jo szventenybės ir žmogaus krikszczioniszku priderysczių, apleidau Plymouth'ą, o apsilankiau į *Edwardsville*. 19 dieną Rugsėjo su savo vienu pažįstamu apsilankiau vakare vienon lietuviszkon karczemon. Czia žmonės szneka apie

szlupinius, apie bažnyčią ir kuningą. Akyvas buvau prisiklausyti. Kada visos šnekotos traukiasi, įeina lietuvys V. S. (apie kurio vardą ir pravardę pas-kui dasižinojau). V. S. taip pradėjo: „ar jus žinote, broliai, kad vakar buvau svecziūse pas Mot. L-zdą ir šnekėjau su Szlupu.“ — „Nu, nu, vienas isz pulko atsiliepė, bene ir tavę baisusis barzdoczius įtrauks į rejestą savo szlupinių.“ — „Ne toks asz durnas, kad piktai dvasiai parsidūcziau su kunu ir duszia.“ „Tai kam tu ten landai pas tą szlupinį?“ Kitas atsiliepė isz pulko. „Kodėl isz mūsų niekas n'eina pas M. L? Juk žinai, kad jį Szlupas atsiuntė pas mus gyventi, idant mus visus padaryti bedieviais. Ar dar tavę ir nukalbino prisiraszyti prie szlubinių? Ar ne aiskus dar daigtas, kad Szlupas jį czia atsiuntė ant prapuldymo mūsų duszių? M. L. gyvena mūsų miestelyje, o eina kas dieną į Plymouthą ant darbo. Juk tikt

jam kelias kasztûja kas dieną už stritkarį po deszimtuką. Matyt tūs piningus jam moka „L. M. Dr.“, kad tikt ir mus kokiū nors budu pritraukti prie tos velnizkos draugystės. Berods ir asz pats buvau Plymouth'e ant Szlupo pamokslų. Plymouthiskiai man pasakojo, kad Szlupas kas nedėdienį laiką pas savę pamokslus, kada mes savo bažnyčioje meldžemėsi. Taigi ir manę vieną syk J. St. ten nutraukė pasiklausyti; bet asz tikt pradžioje Szlupo pamokslo buvau, nesa iszgirdęs visokius iszmislus ir nelemtus daigtus pasakojamus, galvą susėmęs dumiau laukan ir, pribuvęs bažnyczion, meldžiau Dievo, kad man teiktusi dovanoti, jog pats tyčia lindau.”——„Nustok geriaus—permuszė jį S. P. — mes tavo pasakojimą jau seniai žinome. Pavelyk V. S. pasokoti, kokį pamokslą Szlupas turėjo pas Mot. L-zdą!?! Pasakotojas užtilo, tad V. S. taip traukė: „jus, broliai, ne-

mislykite, kad asz ėjau ant Szlupo pamokslo su taja mislia, kad tapti szlupiniu. Ne, visai ne. Kodel M. L. pas mus atsikraustė ir asz žinau gerai. Bet ar žinote, kur Dominikas Keliaunikas dabar yra iszsiūstas apasztalauti bedievystės? Asz žinau. Jį Szlupas iszsiuntė net į New Britain Conn. arti Kanados. Ar asz durnas prisiraszyti prie „L. M. D.“ ir mokėti ant mėnesio po pusdorelį, o Szlupas tūs piningus mokės kokiems dykadūniams palaidunams dėl apasztalavimo bedievystės tarp mūsų neiszmanėlių brolių. Kad jis to nesulauktu! Vot atėjo vakar Motiejus L. ir sako man: „eikszian pas mane, asz turiu sveczių, tav Daminikas raszinėjo gromatas, o tu netikėjai, dabar pasiklausysi, kaip pats Szlupas tav nupasakos viską dailiai, o tu bematant jam įtikėsi, kaip asz kad padariau.“ Pamislyjau, pamislyjau, pakasęs pakausį, ir einu: juk tikt Szlupas ne

velnias, gyvam žmogui neisztrauks duszios. Nu, ir nuėjau. Randu netikt Szlupą su Jonu Lizdu, pribuvusiu isz Plymouth'o, bet ir J. K—ną. Nu mislyju sav, kas bus tas, bet nors sykį Szlupą pamatysiu ir dar jo kalbos pasiklausysiu. Iszgèrème po kelis stiklus alaus. O gi Szlupas pradeda snekèti, kad Kristus nebuvęs Dievu, kad Kristus turèjęs septynis brolius, Panelè Szvencziause buvuse paliaistuve. Man net sziorpuliai pradėjo eiti per kaulus. Bet ką? iszgèrème dar po kelis stiklus alaus, Szlupas szneka, kad net seilès isz jo burnos taszkosi, o vis priesz Dievą ir priesz musų kuningus. Tada asz užklausiau, jeigu Kristus nebuvo Dievu, kodèl už trijų dienų isz numirusių prisikèlè? O gi Szlupas bakt man ir atsaiko: „Asz galiu numirti ir už ketures deszimts dienų vèl prisikelsiu, nèsą tą dalyką jau iszrado mokslas.” Pamislyjau savo duszioje: gerai, kad mes czia tavę

nukankintume, kaip žydai Kristų, jau niekados nebepreisikeltum. Bet to jam nesakiau kaipo mokytam žmogui: tikt isz jo sznektos supratau, kad ir mokytas žmogus, betgi dar visai durnas yra. Toliaus pasakojo „kad mums visai nereikią lietuviszkos parapijos ir kuningo, kad tikt visi lietuviai per szeszis mėnesius kalektoriams (rinkikams pinigų ant bažnyczios ir užlaikymo kuningo) vietoje pinigų dūtu su szlūtomis ir kaczergomis per galvą, tai Burba tūjaus iszlėktu isz Plymouth'o, o kad visi Amerikos lietuviai taip padarytu, tai kuningų nebutu, ir mes visi lietuviai turėtume ant visos aszarų pakalnės tikrą dangų, kurį mums kuningai po smer ties tikt žada dūti.“ Czia jau nebeiszkenčiau neužklausięs. Gerai, sakau, daktare, į kokią tad mės lietuviai eitu me bažnyczią? Anagi ką man Szlupas atsako: „tai del žingeidumo, galite nueiti į lenkų bažnyczią, užsimokėdami

ant sykio tikt po deszimtuką." Na! mislyju sav, tai jau toks isz Szlupo pasidarė lietuvys? Nieko asz neatsakiau, tikt sumaigiau pecziais ir paraginau visus, kad pripiltus stiklus isztusztintume. Taigi, po kelis stiklus dar iszgėrė, atsisveikinau su jais ir parėjau namon, mislydamas savyje: betgi tas Szlupas, kad ir mokytas, yra visiszkai per kvailas. Vieną syk ragina lietuvius kad atsiskirti nū lenkų o kitasyk nori priversti mus prie lenkų."

„Kam tu mums, broleli, vakar nepasakei, butume kaip kokį žaltį ar kiaulę ragūtą nžmuszę kur pakampyje" suriko keli balsai isz pulko vyrų.

Tada asz jiems pradėjau pasakoti, jog mūsų katalikiszkas tikėjimas to nepavelyja daryti po sunkumi atsakymu priesz Dievą. Tiktai mes su tokiais žmonėmis neturime susidėti, o tūmi labjaus draugauti. Tegul sav žinosi Szlupas su savo szlupiniais, „Kaip kas pa-

siklos, taip iszsimegos", sako musu senelių ir priezodis.

Ant to visi sutiko.

Apart to tuli vyrai man pasakojo, kad nekurie szluptarniai nedeldieniais vieton eiti baznyczion, vaziuja į Wilkes-Barre savo gamtos niezus uztildyti. Berods zmogus į tai niekaip negaletum tiketi, jeigu jų apsejimus aiskiai nematytum bedievystėje, visoje prasmėje to zodzio.

Uz kiek laiko apsilankiau į *Pittstoną*. Czia ir dagirdau, kad esa keli szluptarniai, kurie pamete Dieva ir szventą tikėjimą. Czionai jau nu keliu metu yra lietuviszka baznyczia ir savas kuningas yra uzlaikomas. Todėl ir nedyvai, jog renegatas Dembskis, nu dvasizkos valdzios pavarytas uz piktus darbus, o pasiustas nu szlupiniu tevo, pribuves czia norejo akus zmonelius iszvesti isz kelio. Jis mokino, kad Kristus nebuves Dievu. Zinia, tokis bedie-

vis supranta, jog už savo piktus darbus turės sunkiai atsakyti prieš Dievą. Todėl niekur savo saužinės negalėdamas nuraminti, pradėjo ir kitus žmones ant pikto kelio vesti, kad daugiau draugų turėti amžiname po smert pragare. Toks M. Kaszuba ir Szalaszewyczius szluptarniai (taip čia vadina szlupinius) neiszmanesnius mūsų brolius kvietė pas savę ant renegato Dembskio pamokslų, kuris vadina szventą Tėvą antru caru, o savę szventu (greicziaus jam pritaktu savę vadinti prakeiktu, kadan-gi Dievo esybei prieszinasi). Pradžioje nekurie lietuviai pas jį lankėsi dėl žingeidumo, bet paskui, kaip pamatė, jog Dembskis pradėjo nū žmonių reikalauti piningų ant pasistatymo sav namų, neva dėl mokslainės, visi pakratė rankas, o renegatas Dembskis turėjo iszsineszti isz Pittstono su ilga nosia. Čia jam pasisekė tikt vieną lietuvį isz kelio iszganymo pakreipti, kuris tūjaus prie

szlupinių prisiraszė. Kiti Lietuviai katalikai drucziai laikosi katalikystės taip, jog su szlupiniais nenori žinoti nei kokių draugavimų. Szie szlupiniai pamažu turės arba sugrižti ant kelio iszganymo, arba iszdumti paskui rene-gato Dembskio isz Pittstono.

Jau nusibodo prisiklausinėti viso-kioms szlupinių bjaurybėms, todėl umai nukeliavau net į *Forest City*. Czia la-bai mano szirdis nudžiugo, jog lietuviai katalikai nevien rupinasi užlaikyti savo tautystę, bet ir savo duszių iszganymo reikalūse rupinasi, idant jų jokis szlu-pinis neatitrauktų nuo Dievo, tikėjimo ir doraus gyvenimo. Berods Szlupas, kaip man žmonės pasakojo, buvęs czia atsiuntęs pirm kelių mėnesių savo szlu-pinį su visokiomis bedieviszkomis knin-gelėmis J. . . . . M. . . . . czių, kuris viso-kiomis iszmislais ir pasakomis norėjęs czionykszczius lietuvius pritraukti prie bedievystės; bet, neradęs nei vieno to-

kio kvailo lietuvio, turėjęs už kelių dienų išsikraustyti. Jau nuo pradžių šių metų lietuviai rengėsi sutverti lietuviską parapiją, bet vis laiks nuo laiko atidėdavę. 1 dieną Spalių (1892) visi lietuviai susirinkę nutarė kelius vyrus siųsti pas Scrantono vyskupą W. O'Horą. Jiems 7 dieną to-gi mėnesio vyskupas pavelyjo uždėti lietuviską parapiją, tik bėdavojo, kad dėl jų neturįs kuningo lietuvisko. Ant 3 dienos Lapkričio suszaukė įpatingą susirinkimą, ant kurio pribuvę vakare 7 valandoje trys kuningai: iš Carbondale kun. Coffey, vyskupo sekretorius, vietinis airų kun. Coroner ir kun. A. Burba iš Plymouth'o. Susirinkimą atidarė vietinis kuningas, perstatydamas kn. Burbą lietuviams, kaip paaiskintoją lietuviskos parapijos uždėjime. Kun. Burba šnekėjęs, nurodydamas, jog Amerikoje visos tautos rūpinasi turėti savo parapijas ir savus kuningus,

su kuriais dvasiskūse reikalūse galėtų susisznėkti tėvyniszkoje kalboje. Toliaus snekejęs, idant visi lietuviai gyventu sutikmėje ir meilėje, nės prieszingai pasielgiant, galėtų iszganingas užmanymas pairti; idant parapijos reikalūse nekaisziotų ant susirinkimų ir privatiszkai vienas kitam savo asabiszkumus. Toliaus iszrinke vyriausybę dėl vedimo parapijos reikalų ir-gi isztikimus vyrus dėl rinkimo piningų. Parapijai dave vardą szv. Antano. Susirinkimą užbaigęs vyskupo sekretorius kn. Coffey, ragindamas visus susirinkusius lietuvius drucziai laikytiesi. Ant galo isztarė savo džiaugsmą, jog lietuviai katalikai nenori iszsižadėti savo szvento tikėjimo, gyvendami Amerikoje tarp įvairių atskalunų ir bedievių. Vienok lenkiszki kuningai niekur taip dailiai neapsėjo su lietuviais, norincziais uždėti savo lietuviszką parapiją, kaip kad pasielgia airių kuningai. Lenkai prie-

szingai elgiasi: jeigu lietuviai tveria lietuviską parapiją, tai lenkų bažnyčiose ilgai ilgai skamba šie žodžiai: litwini zdradzają nas, litwini poganie odłączyli się od nas, stawiają swoje bożnyce... Litwin zdraica... ir dar daile sniais žodžiais. Sziądien czia lietuviai jau yra nusipirkę kelis žemės sklypus ant statymo bažnyčios. Taip, nors šioje vietoje pradžiugau, nerandant jokio szlupinio, kurs galėtų kenkti naujai dygstancziai parapijai.

Atsilankius *Scranton'e* berods radau dikcziai lietuvių, pamilijų lietuviskų esą net virsz per szimtą, vienok lietuviszkos parapijos dar nėra uždėję. Teisybė, nesyk kn. Burba mėgino jūs žadinti, kad uždėtų lietuviską parapiją, bet vis nieko negelbėjo. Kaip girdėjau, tai dabar pradėjusi lietuviszka draugystė szv. Jūzapo tame dalyke dirbti. Dieve jai padėk! Czia ir neužtikau nei vieno szlupinio. Esąs koks palai-

dunėlis P. P., bet szis, nũ lietuvių katalikų atmestas, draugauja su miesto valkatomis.

Wilkes-Barre'je ir lietuviai, atsiskyrę nũ lenkų, per rupestį kn. Burbos uždėjo lietuviszką parapiją. Žemė del statymo bažnyczios jau nupirkta, už kurią užmokėta 1300 dolerių. Ant ateinančių metų ketina pradėti statyti bažnyčią. Czia Szlupas, gyvendamas kelis mėnesius 1891 metų, buvo kelis pagimdęs szlupinius, bet szie sziądien jau visai atsizadėjo savo bedieviszko tėvo ir grįžo atgal prie katalikystės. Czia buvodamas girdėjau, kad jau Plymouth'e po iszsikraustymui szlupo, szlupiniai (kurių esą tikt 6) pradėję silpnėti ant dvasios ir ketiną grįžti prie katalikystės. Isz tos naujienos asz labai nudžiugau, kadangi man bunant Plymouth'e rodėsi, jog szlupiniai labai druti savo bedieviszko tėvo moksle. Bet kaip Szlupo namai yra statomi ant ledo ir juros smil

čių, todėl veik turi silpnėti ir griuti.

Hazleton'e nors tikrų szlupinių ir jeszkodamas neradau, bet-gi navatnus dalykus radau. Czia lietuviai turi savo bažnyčią ir tai tokiu budu: statė drauge su lenkais, bet iszmanesni lietuviai per patarmę kn. Abromaiczio užrašė bažnyčią ant lietuviszko vardo. Mat lietuviai pasiskubino, kad lenkai su jais taip pat neapseitų, kaip kad Plymouth'e padarė, lenkai lietuvius pavarydami nū bažnyczios ir kapinių. Taip lenkai apsejo su lietuviais ir daug kitose vietose. Lenkai apsižurėję pasikui, nors ant dito patys pasiraszė, baisesiai užpyko ant lietuvių. Todėl atsiskyrė nū lietuvių, pradėjo szį metą sav kitą bažnyčią statyti. Bet vėl dyvinas dalykas man pūla į galvą. Nedėdienyje nueinu bažnyczion ant szventų Miszių. Ant vargonų girdžiu giedant lenkiskai, kuningėlis drožia lenkiskai pamokslą, nors, ant kiek asz tėmyjau,

nebuvo nei vieno lenkelio. Nežinau, ar čia tame dalyke kaltas lietuviszkas kuningas, ar patys parapijonai. Matyt, kad tarp paczių lietuvių nelabai gyvūja tikrai lietuviszka dvasia, kadangi į parapijos prižiūrėtojus yra iszrinę lenkelį J. M. ir naujelenkį karsztulį J. Jukn., kuriūdu, matyt, trokszta visus lietuvius lenkiszku giesmių ir poterių iszmokįti. Čia lietuviams reiktų gerai apsižiurėti, kad szie lenkeliai nepavestų lietuviszką bažnyčią lenkams. Čia lietuviai, jeigu tarp jų būtų tikra sutikmė ir broliszka meilė, galėtų sav ir vietinį kuningą užlaikyti, kadangi lietuviszku pamilijų esą daugiaus per 70.

Isz Hazletono nubrazdėjau net į *Mt Carmel'i*, kur pataikiau net ant „L. M. Dr.“ seimo, kurs čia buvo laikomas 24 d. Lapkriczio. Taigi ir asz čia apsilankiau. Žinia, Szlupas atidarydamas seimą, tūjaus užpūlė ant kuningų ir dar taip karsztai. Rodėsi, kad Szlupas pri-

sako, idant žmonės kūgreičiausiai eitų ir visus lietuviszkus kuningus iszpjautų, o visas bažuycijas su dinamitais nunesztų. Toliaus apgarsino savo delegatams nekurių asabų vardus, kurie tapo iszbraukti isz draugystės kaipo katalikai, kurie prieszinosi bedieviszkam Szlupo mokslui. Visą seimą vedė vienas Szlupas, kadangi visi delegatai nei pusę burnos neatvėrė. Jis vienas ir rokundą metinę kaip įplaukimo taip ir iszdavimo abelnai iszdavė. Berods priesz pietus tapo iszrinkti peržiurėtojai rokundų, bet einant ant pietų svetainę užrakino su kningomis po raktu. Po pietų vėl atrakino ir visi drauge suėjo. Peržiurėtojai rokundų, nors visai necziupinėjo kningų, pasakė, kad rokunda yra teisinga. Dievaž! koki tai tie szlupiniai akli! Jie tiki į Szlupą kaip į koki Dievą. Ir asz nesuprantu, kam dar tas seimas buvo laikomas. Mat, tikt dėl apmonyjimo svietui akių. Juk tą patį

Szlupas galėjo padaryti ir be seimo, apgarsindamas savas rokundas per koki bedieviszką laikrasztį ir-gi podraug isz-
vemtį savo gėžą ant mūsų kuningų. Ka-
da tapo įneszta per Szlupą apie pinin-
giszką pagelbėjimą dėl nelaimingo Visz-
teliaucko, tai Jūzas Pauksztys meldė
adreso, idant ir „sususivienyjimo sei-
mas“ surinkęs kiek piningų galėtų nu-
siųsti, tai Szlupas adreso nedavė, bet
liepė sudėtus piningus ant jo rankų
prisiųsti. Tokio pasielgimo nesupran-
tu. Galop Szlupas užbaigė seimą pra-
kalbėdamas taip: jus esate apasztolai..
jus esate žvaigždės.. . ir tt. Vakare
vėl susirinko į svetainę dėl atminties
Simo Daukanto. Ant szio susirinkimo
buvo dėl žingeidumo susirinkusių į 60
lietuvių. Szlupas sznekėjo apie Lietu-
voje buvusias baudžiavas ir-gi vėl ant
katalikystės. Ant galo pradėjo szve-
ploti renegatas V. Dembskis, dar pasi-
remdamas ant Raszto szvento žodžių

„kas dalaikys iki galui, bus iszganytas” tūmi drutindamas szlupinius, kad laikytusi prie „L. M. Dr.” Bet umai pakilo visoje svetainėje trukszingas balsas: „Kodėl tu nedalaikėi iki galui?”.. Kodėl isz kataliko pasidarei bedieviu?!” Taip Dembskio sznekta pasibaigė. Bet už valandėlės dar sugrįžo ir pasakė: „asz katalikiszkas kuningas! Prakeiktos bažnyczios keiks manę.” Klausytojai nusijūkė, jog ir grynas bedievis dar nori pasigirti katalikyste, idant apmulyti svietui akis. Taip pasibaigė „L. M. Dr.” seimas. Po seimui pradėjau klausinėti lietuvystės reikalūse sziamė kampe. Dažinojau, jog czia lietuviszkų pamilijų esą apie 100. Žinia, viensypių yra penkis syk daugiaus, kaip ir visur tarp lietuvių Amerikoje. Viensypiai mat daugiausiai yra jauni vaikinai, pabėgėliai nū maskoliszkos kariumenės. Czia lietuviszka parapija yra užsidėjusi nū pradžios 1892 metų. Jos

dvasiszkus reikalus apveizėjo kn. Abromaitis iki laikui pribuvimo czia kuningo Pėzos. Szlupinių randasi ir keliolika, kurie norėtų lietuviszką parapiją sugriauti ir visų lietuvių iszganingą užmanymą ant vėjo paleisti. Bet lietuviai katalikai, nepaisydami ant szlupinių zaunos, varo savo darbą tolyn taip, jog jau sziądien baigia statyti savo bažnyčią.

Paskui už kelių dienų apsilankiau *Shenandoah'yn*, kur man net plaukai pasisiausžė ant galvos, dagirdus kas czionai darosi. Turiu priminti, jog czia beveik pirmiausias lietuvių iszeivių buvo gyvenimas, o gal ir pirma vieta, kur pirmas lietuvis apsigyveno. Czia ir pirma lietuviszka parapija Amerikoje užsidėjo 1872 metūse prie kn. Strupinsko. Bet 1877 metūse, pribuvus ant kn. Strupinsko vietos kn. Lenarkewicz lenkui, lietuviai savo bažnyčioje nebegirdėjo lietuviszkos kalbos. Jeigu kn.

Lenarkiewicz kaip kada ir perskaitydavo lietuviską pamokslą, tai tik ant iszszydyjimo Dievo žodžių, beje: vietoje Panelė Szencziause pasirodė ant aržūlo, isztardavo ant eržilo, arba vietoje susirupino tėvai, giminės ir visi vaikai, isztardavo susirurino ir tt. Lietuviai pamatę savo bažnyčią lenkų rankose, kelis syk buvo sukilę, kelis syk mėgino visai naują lietuviską parapiją uždėti ir bažnyčią statydinti, bet vis dvasiszka valdžia priesinosi per įkalba lenkiskųjų kuningų, buk lietuviszka ir lenkiszka kalba tai vis viena. Bet sztai metai 1890 atidarė amerikiszkiems vyskupams akis, kuriūse pamatė aiszkliai, jog lietuviai yra visai atskiri tauta nū lenkų. Tą skirtumą parodė vaidai ir nesyk kruvinos pesztynės isz priežasties bažnyczios tarp lenkų ir lietuvių Plymouth'e. Tie dalykai buvo garsinami per įvairių kalbų laikraszczius. Todėl ir Szenandorio lietuviai 1891 metūse,

kaip tikt nusiuntė savo delegatus pas vyskupą, kurs pirm to buvo prieszingas dėl uždėjimo lietuviszkos parapijos, nū kurio tūjaus gavo pavelyjimą sutverti naują lietuviszką parapiją. Nors netikt lenkiszkas kuningas Lenarkiewicz ir visi lenkai kreivai žiurėjo ant lietuvių už atsiskyrimą nū jų, bet ir tuli lietuviai naujelenkiai ant užsidėjimo lietuviszkos parapijos kreivomis akimis žiurėjo, vienok lietuviai szitą visą pergalėjo ir varė drąsiai savo iszganingą darbą. Nežiurint ant visų periszkadų nū lenkų pusės, sziądien jau bažnyczia yra baigiama. Bažnyczia bus dailiause isz visų lietuviszkų bažnyczių Amerikoje. Berods czia lenkai jau niekumi negali kenkti lietuviszakai parapijai, už tad privažiavo dikcziai szlupinių, beje: bedievių tėvas J. Szlupas, renegatas ir paszlemėkas Dembskis. Isz Plymouth'o tikt vien pribuvo czia net trys szlupiniai, beje: Kazys M.....czius, Domi-

nikas Keliaunikas ir Jurgis M.....
czius. Czia szlupinių sziądien yra į po-
rą tuzinų, kurie isz visų savo pajiegy
rupinasi lietuviszką parapiją paardyti
ir bažnycią, kad tikt gautų kur dina-
mito, isznesztų į padanges. Nors pirm
atsikraustymo Szlupo buvo czia jau į
keliolika szlupinių, bet sziūs nebuvo
kam anarchistiszko mokslo mokėti, to-
dėl parapijos reikalai ėjo sutikmėje ir
gerai. Kaip tikt pribuvo anarchistas
Szlupas su paszlemėku Dembskiu, tū-
jaus szlupiniai pradėjo judėti: per jūs
parapija savo suririnkimą tikt per tris
nedėldienius ir tai su dideliu vargu ga-
li užbaigti. O szlupiniai net norėjo isz
savo veislės iszrinkti į parapijos komitetą.
Ak! Dievulėli brangus! kokių asz bjau-
rybių neprisiklausiau. Net plaukai ant
galvos stojasi, tikt pamislyjus, kas darosi
tulūse bedievių szlupinių saliunūse (kar-
czemose), labjausiai Mot. J—czio ir kitų.
Czia beveik kas vakaras susirenka dik-

cziai szlupinių dėl pasilinksminimo. Tankiai atsivelka net patsai Szlupas su paszlemėku Dembskiu. Bedievis Dembskis, kaipo kadais buvęs kuningu, pradeda laikyti neva dievmaldystę. Bet tokius bjaurius dalykus daro, jog, nežinau, ar paczioje Sodomoje ir Gomoroje bjauriaus galėjo iszdaryti. Vienok Dembskis, nors bjauriausiai szidyjasi isz krikszczionybės, renka piningus nū neiszmanėlių žmonių neva ant lietuviszkos bažnyczios, pasinaudodamas, buk esąs katalikiszku kuningu. Hazleton'e tulas karczemninkas A. M. davęs Dembskiui net penkis dolerius. Po dolerį yra gavęs nū dikcziai žmonių, nesa ir treinu važiūdamas, Dembskis kur lietuvį pamatęs, tūjaus iszki kisha ranką neva rinkdamas ant lietuviszkos bažnyczios. Vienas mozuras Shenandoryje davęs jam net 9 dolerius, tikt reikalaudamas, kad Dembskis iszdūtų kvitą už priimtus piningus. Tada

Dembskis sako: nueisi pas parapijos prezidentą J. Skr — ką, tai jis tav išdūs. Mozuras nueina pas J. Skr., bet ir nū jo kvitos negavo, tada suprato aiszkiai, jog Dembskis per apgavystę renka sav piningus nū žmonių. Apart to nelabai seniai Dembskis buvęs nuvažiavęs į Green Mountain, kur laikęs miszias ir spaviedojęs žmones kokiame privatiszkame name, neturėdamas tiesos to daryti, kaipo išškeiktas nū bažnyczios. Paskui nū žmonių išzubagavęs net po penkis ir daugiau dolerių nū kožno. Žinia tie žmonės nekalti, kadangi nežino, kas do pauksztis yra tas bedievis Dembskis. Matyt, kad Dembskis jau baigia valgyti savo tukstanczius, gautus nū lenkiszko exkn. Kol už prisisavinimą lenku vyskupu. Ir tai daro neva vyrai, „L. M. Dr.” vadovai, kurie ant popieros neva rupinasi pakelti lietuvystę ir lietuviszką vardą, bet savo kasdieniniūse darbūse pasirodo bjauresni

už padukusius szunis. Negana to, dar Demskis su Szlupu iszleido savo cirkuliarą į visas lietuvių kolionijas ant rinkimo piningų neva dėl statymo lietuviszkos mokslainės. Jeigu jiems ir pasisektų nū neiszmanelių lietuvių ant tiek surinkti piningų, kad mokslinė ir pastotų ant kojų; bet ką toje mokslainėje mokis, jeigu ne bedievystę, isztvirkimą ir palaistuvystę. Jau ir czia žmonės pradeda negerus Szlupo ir Dembskio darbus suprasti, kadangi net prasti žmoneliai pradėjo ant jų visokias dainas iszmininėti ir dainuoti. Dėl užtvirtinimo patalpinuvieną dainą, kuri taip skamba:

Lietuvos visados

Szlupas durnavos,

O V. Demskis da pradės,

Kaip suės puslia kates.

O! tu, Jonai Palaukie:

Kataliku netraukie,

Pamikie, ka tau batuszka kalbėjo?

Kap cerkveje piragaity davynejo,

Pryžadejai, pildit savo viera:

O to suvis nera.

Tu suvys pasiutaj,

Giara nieko nepadarej.

Tyk pritraukiej Naujiuna;

In pekla už apiekuna,

Petryka kniginika

Kaipo peklos avinika.

Tu piaklo ožius ganisy,

Sau giara služba ingisy.

O tu Lietuvnikie beviery?

Lucypierio ryciery.

Tu nog ju atstokie,

Ejk in spaviedy rokunda izdûkie;

Bo ateina laikas:

Ne buk toksaj pajkas.

Ejk in bažnyčia: —

Kataliku aviniczia;

Bo kap smertys užklups,

Taj tau velnias spranda nusuks.

O! tu Glindžiau, ko tep iszbliskaj;

Ar jau ir tu velnia ingijaj....

Vialyk nog peklos acytrauk

O prie Dievo szauk.

V. Dembski ka padarej?

Kam paczia Francijo palikaj.

Ji kasdiena verkie tave szaukdama
Ir in Dieva melzdama.

Praszo tau Dvasios Szventos,
Arba piaklos gilios.

Ba tu dangaus nedastosy!

Stacziėj in piakla ant velnio injosi.

Už savo tep dydelia klajda,
Gausy piakliszka giarbia.

O! jus paklidelej klausikit.

In viera grizkit.

Ejkit in bažniczia spaviedokites,
Nog piaklos ratavokites.

Jono neklausikit, ba is nevieronis
Maskolus tyronis.

Dejvisio Mainierys.

Jau žmonės šiandien suprato, kas do
pauksztis yra paszlemėkas Dembskis,
todėl vyrai, eidami į darbą, prisako
savo paczioms, kad kaip ateis žilis
(Dembskis) piningų rinkti, tai drąsiai

su szlútomis ir kaczergomis iszmuszkite jį kaip szunį. Kurie Lietuviai buvo Dembskio apgauti sziądien labai įpyko taip, jog jau net gasdina su užmuszimu. Nelabai seniai Dembskis su Szlupu grįžo isz Gilbertono, tai nuskriaustiejie lietuviai užpūlė jųdu. Szlupas, už barzdos nusitvėręs, dumė į krumus ir tokiu budu pabėgo, o Dembskis papūlė į rankas. Žmonės pareikalavo savo pinigų, tada Dembskis pūlęs ant kelių ir meldesįs, jog tūs pinigus su Szlupu pravalgę. Kaip uždirbsęs, szlupinius vinczevodams ir jų vaikus krikosztudams, tai atidūsiąs.

Toki czia tai dalykai sziądien darosi Szenadoryje. Todėl czia ilgiaus negalėdamas tverti, girdint tokius bjaurius szlupinių darbus, skubinausi Szenadorį apleisti ir nukakau į *Mahanoy City*.

Mahanoy'uje City lietuviai turi savo parapiją ir bažnyčią pirm kelių metų, tiktai dar nedabaigtą. Szį metą grie-

bėsi prie darbo ir už murinės bažnyčios pabaigimą turės užmokėti 14,000 dolerių. Bus daili bažnyčia nors tik su vienu bokštu. Čia jokio szlupinio nėra, nors lietuvių čia randasi apie 3 tukstanczius. Berods kaip kada po vieną isz jų atsilanką, vienok kūgreičiausiai turį iszsikraustyti, jeigu koks nors isz jų pasirodys szlupiniu. Asz ir pats macziau čia įsirioglinant su bakseliu Dom. Keliauninką, karszcziausijį bedievių daktaro iszpažintoją, vienok szis tą paczią dieną turėjo grįžti pas vadovą. Apsilankiau ir pas dėdę Taradaiką, moteriszkę žiuronų dirbėją. Navatnas tai yra žmogus. Kunu ir dva sia lenkelis, betgi lietuviszką laikrasztį iszdūda. Vieną syk apdergia lietuvius, lenkus padebesyn iszkeldamas, kitą syk vėl giria lietuvius, lenkus purvais apdrėbdamas; vieną syk keiks bedievius, o ir vėl veik su jais susibrolaus ir jų garbins. Per kokį laiką kokią asabą

visaip darkys, o už kiek laiko ir vėl ją giria. Žodžiu sakant „Saulės” iszdūtojas ir rėdytojas jokio mokslo ir supratimo neturi. Pas jį visai nėra tikrų siekių, o ką jau snekėti apie kokią jo tautišką idėją. Kaip girdėjau, šiandien p. Baczkauckas pradėjo draugauti su Szlupu ir visais szluptarniais, kuriūs dar neseniai velniais ir antikristais šėrė.

Apsilankius į *Freelandą*, kur berods radau nemažai lietuvių, bet lietuviski vartelgos beveik visi yra apsiszarvavę su lenkiszkomis varnomis ir gerėjasi lenkiszka kalba. Czia neilgai trukęs, negalėjau dasižinoti apie buvimą szlupinių ir jų intrigas, kelemas priesz krikszczionybę. Greicziaus jokio szlupinio czia nebus, nėra, jei koks butų, turėtų pasirodyti savais prieszkrikszczioniszkais darbais, o ir lietuviai katalikai apie jį žinotu. Todėl galima szia vietą vadinti laiminga ir gryna nū be-

dievystės, tiktai užsikrėtusią lenkiszkomis dulkėmis ir lopais.

Philadelphijoje yra gana dikčiai lietuvių, vienok savo parapijos negali sutverti, nėra szlupiniai viską arda. Prieg tam lietuviai yra labai iszsisklaidę tokiame dideliame mieste, jog negali vienas su kitu gerai pasižinti ir vienybės sutverti. Apart to czia labai daug naujelenkių, savę bajorais besivadinczių ir labai lenkiszką kalbą mylenczių, o lietuviszką neapkentanczių.

Dar norėjau aplankyti Chicago, Pittsburgh, Cleveland, Waterbury, Aldon, kur, girdėjau, lietuviai pradėjo tverti lietuviszkas parapijas, bet per stoką pinigų ir laiko negalėjau aplankyti. Man ding, jog ir isz tos mano trumpos kelionės apraszymo, gali kožnas tikras lietuvys suprasti, kokius Lietuva krikščioniszka turi neprietelius ir kokiais darbais „L. M. Dr.“ užsima. Juk jau šiadien tarp žmonių iszsidirbo negera

nūmonė apie szlupinius t. y. „L. M. Dr.” sąnarius. Kas ką bedieviszškai nuskriaudė? szlupinis. Kas bjauriausį gyvenimą veda? szlupinis. Kas tarp lietuvių, santaikoje gyvenanczių, vaidus sukelia? szlupinis. Kas dievobaimingoje moterystėje vaidus užgimdė? szlupinis. Kas nebutus daigtus iszmislyja ant savo geradėjų? szlupinis. Kas paskolyjęs nū artymo nenori atidūti skolos, o net sako tegul jam velnias atidūda? szlupinis. Kas neprideranczioje vietoje užmiega isz girtybės? szlupinis. Kas szventėse isz girtybės raudoną pečių sveikina ir prie jo savo delnų skurą palieka? szlupinis. Kas bjauria liga serga ir kitus užkreczia? szlupinis ir tt. ir tt. Žodžiu tariant Szlupas uždėtojas ir vadovas „L. M. Dr.” savais rasztais žmones traukia szalyn nū Dievo ir tikėjimo, todėl jo moksliniai „L. M. Dr.” sąnariai turi pasidaryti moraliszkais bankrutais, kadan-gi

skyrius, atmetus Dievą ir Jo teisybę, tarp gerų ir piktų darbų isznyksta ir tamsus žmoneliai, o karsztiejie Szlupo iszpažintojai, grimsta į prapultį nevien amžiną bet ir laikinę. Lietuva krikszczioniszka! ar tu tikėjaisi sulaukti tokio bedievių tėvo, kurs tavo vaikus vaidytų ir visą lietuviszką tautą gramzdintų skriadžei žemen.

II. Bedievyste ir jos siekiai.

Bedievystė arba netikystė yra atmetimas Dievo esybės ir paniekinimas dieviszkų apreiszkimų. Musų kalboje vadinama žmogų bedieviu nevien tą, kurs pliovoja ant Dievo, bet pagaliaus ir krikszczionį, kuris savo gyvenime ir darbūse yra doriszka nupūlęs. Žmogus patsai su savimi turi kariauti per visą savo amžių ant szios aszarų pakalnės, jeigu nori laimingu tapti nevien po smerties, bet ir sziaame gyvenime,

kad buti doru žmogumi ir netapti tarp savųjų paniekintu, nėra žmogus nū pat savo užgimimo net iki grabo lentai yra vis palinkęs daugiau ant pikto, nei gero. Vienok žmogus, turėdamas savyje liūšą valią, gali nū pikto szalintiesi, o daryti gerai, kaip yra Dievas prisakęs. Negana to, žmogus apart liūšos valios turi dar Dievo mylestas, su pagalba kurių kariaujant priesz piktus norus gali per ilgą laiką net ir savo prigimimą kaip ir perdaryti, tai yra, jog jo visi trozskimai bus tiktai gero daryti, o pikti norai beveik visai isznyks, kaip skaitome tulų szventųjų gyvatūse. Mes gyvendami ant svieta ir su svieta, negalime taip tobulais pasidaryti, idant buti liūšais nū piktų norų, todėl mes visados turime kariauti patys su savimi ir su žmonėmis, kurie mus troksza atvesti ant piktų darbų; nėra kuris žmogus įgrimsta piktūsna darbūsna, o isz jų nesirupina veik atsikelti ir perkeisti

piktą gyvenimą ant gero, pamažu pasineria visai piktame, o ant galo pasidaro bedieviu, ką mes nesykį matome ant savo draugų ar pažįstamų. Taigi žmogus, aptemdinęs savo protą piktais darbais, darosi tiktai bedieviu; todėl dar sename szvento Raszto įstatyme randame sziūs žodžius: *taré kvailas savo szirdyje: neturi Dievo* (Psalm. XIII 1.). Todėl teisingai sako *Teofilijus*, vyskupas Aleksandrijos, savo raszte: „kad matome laivą juroje plaukiantį, arba prisiartinantį prie lango (porto), visai neabejojame, jog jį valdo žmogus, turime taipgi tikėti, jog nepabaigtai iszmintinga ir visu augszcziausia esybė valdo pasaule, nors mūsų akimis nėra matoma. — Kožnas tiki, kad karalius valdo vieszpatystę, nors ne kožnas jį mato, bet pažįsta jį isz tiesų, urėdininkų ir virszininkų jo: todėl kožnas turi tikėti į esybę, kurios visgalystė neaprubėžiūjama, o kuri menkiausiose dalelėse nūstebios ciely-

bės apshireiskia. — Nenori tikėti tam, ko negali matyti, o apie ką palitėtinai n'esi persiliudijęs; vienok gyvenime ir savo prietikiūse isz didesnės dalies turi be locno persiliudyjimo tikėti ir į kitų darodymus." (Teoph. Ep. ad Antolic.).

Arba: „Nėra tautos", pasakė dar *Cicero*, — „kaip ji nebutų nūžmi ir tamsi, kuri, nors nežino kokį Dievą turi garbinti, kad nežinotų, jog reikia Dievą garbinti." (Quaest. Tusc. 1). — Kitas iszmincius *Plutarchus* raszo: „perkelvus visą žemę, galima rasti miestus be murų, mokslų, karalių ir tt. Bet niekas nematė miesto, kuris nėturėtų žinyczių ir dievų; ir tikiu, jog greicziaus pasta-ti miestą be pamatų, negu draugiją be tikėjimo dievystėn uždeti ir ją užlaiky-ti butų galima. (Plutorch. adv. Col.).

Taigi nemislykime, kad J. Szlupas pirmas iszmislyjo bedievybę, bet visū-se amžiūse rasdavosi tulos žmogystos, kurios ne isz persiliudijimo buvo be-

dieviais, bet isz priežasties aptemdinimo savo proto piktais darbais. Juk ir patsai J. Szlupas, jeigu tikrai būtų persiliudyjęs savo karsztoje bedievystėje, tai nebutų ėjęs szv. spaviedyn 1891 metų (žiurėk N° 23. Vienybės 1892 m.).

Jeigu lietuviszkas bedievystės tėvas neturi tikro persiliudyjimo bedievystėje, tai ką norėti nū jo iszpažintojų, kurie yra tamsus, tuli net nemoka nei skaityti, nei raszyti, kuriems vienok Szlupas prisako aklinau tikėti į savo mokslą, o nenorinczius to daryti iszmeta isz „L. M. Dr.“. Todėl nedyvai, jog 1892 metų net kelios kūpos pakriko, beje Mahanoy Plane, Marinette ir tt., o kitos savo sąnariuose mažinasi, nėra iszmintingi lietuviai, o prieg tam dar katalikai, aiskiai suprato, jog patsai Szlupas netiki į savo bedievystę.

Pirmiausia ir svarbiausia bedievystės szaltiniais yra puikybė ir subjaurinta szirdis, kaip seniausiuse taip ir

dabartiniūse amžiūse.

Piliozopas ir poeta *Diagoras*, pasinėręs visubjauriausių prasižengimų purvine, per visokias nelaimes dagyveno iki tam laikui, kada užginė Dievo esybę. Visugeriausia jo poezija tapo jam pavogta, o vagys ją atspaudino kaipo savo, kas *Diagorą* baisiai užgavo kaipo doriszkai taip ir piningiszkai. Teisybė, paszaukė kaltininką į sudą, bet kaltininkas iszsiteisino per prisiegą. Tūmi susigraudinęs *Diagoras* pradėjo visai nedorai gyventi, lyginai kaip anas vagis, szidydamas isz prisiegos ir isz gerų darbų. Idant dar drąsiau galėtų tokį gyvenimą vesti, *Diagoras* paraszė knin-gą, kurioje darodinėjo, kad nesą Dievo. (John Bibl. 1. 534).

Baisiausiu platintoju bedievystės naujūse laikūse buvo *Volteris*; teisingai jį galima pavadinti bedievių karaliumi. Gabus vyras, bet jau pradžioje atsizenklino su neaprobežiūjama puikybe (di-

dyste) ir smarkiomis palankomis prie palaistuvystės. Vienas iš mokintojų pranaszavo apie jį, kaip dar Volteris buvo vaiku, jog taps vadu valnamislių. Aulink su vienaip mislijancziais uždėjo draugystę su siekiais, idant ant žemės isznaikinti Kristaus tikėjimą, o sąnariai apsigarsino „broliais Belzebubo.“ Dėl parėmimo savo pragariszko dalyko, iszdavinėjo jie daugelį mažų ir didelių kningų, bedieviszkos ir nedoros įtalpos ir pigiausiai jas pardavinėjo žmonėms. Vyskupystės Embrun klebonas patėmyjo, jog kaimiszkos mokslinės mokytojas dalinėjo besimokinancziai jaunūmėniai palaistuvingas ir prieszingas krikszczionybei kningas, kurios jam per nežinomas rankas budavo prisiuncziamos. Kitose taip-gi vietose mokslainių mokytojai apturėdavo dovanai kningas tos-gi mentos, ir daugelis iš vaikinų pradėjo jas skaityti, o tokiu budu sąnjautė broliams Belsebubo. Tų velnio pasiunti-

nių darbai nebuvo be vaisiaus: kaip Prancuzijoje taip ir kitose vieszpatystėse melagystės tėvas rado diktą skaitlių pasekėjų. Volteris džiaugėsi isz to džiaugsmu pragariszku ir užtikrino savo brolius Belzebubo, jog visa Europa yra pilna iszmanių žmonių (t. y. bedievių); jog Piliozopų (t. y. užginanczių Dievo esybę) kningos tapo abelnu katekizmu nū Baden iki toliausiai sziauriai; jog netik Prancuzijoje, bet ir Anglijoje ir Italijoje piliozopija turi skaitlingų prietelių, o tarp Genevos ir Borno nėra jau nei vieno krikszczionio. Nors tas pasigirimas buvo perdiktas, vienok matoma isz to, jog broliai Belzebubo nedovanai bedievystės sėklą visur užsėjo. Jų stengimai isznaikinti visą krikszczionybę, o tūmi pacziu iszgriauti drucziausius pamatus dorybės ir moraliszkumo, veik baisius vaisius parodė. Kūlabjauisiai jie rupinosi panaikinti Jezavitų zokoną, kaipo didžiausį prieszą: kas jiems

isz dalies ir pasisekė iki laikui. Laike prancuziszkos revoliucijos, beveik 10 metų po Volterio smerties, pasirodė vaisiai praplatintos bedievystės visubjauriausiam paveiksle. Bjaurybės prieš tikėjimą, apie ką mes užtilsime, kurios iszaugo isz bjaurios bedievystės, pervirszina visokį sąprotavimą. Lapkriczio 7 dieną 1793 metųse *Gobel*, prisiektinis Paryžiaus vyskupas, pasisakė, jog nenorįs jokios kitos tarnystės Dievui, apart lygybės, ir su savo kamedoriais atsižadėjo kuningystės. Labai jūs už tai garbino, o Konvencija (taip vadinosi anūmetinis Prancuzijos randas) iszdavė dekretą: „jog nėra Dievo“; prisakė visiems kuningams atsižadėti savo paszaukimo ir uždraudė pildyti krikščioniszko tikėjimo pareigas su kora smerties. Paskui drąskė bažnyczias, szventas Hostijas bedieviai mindžiojo kojomis; kadangi norėjo turėti kokią Dievystę, todėl Protą pakėlė ant to laip-

snio ir Paryžiuje katedros bažnyčia perkeitė į bažnyčia Proto. Pastatė čia stovylą moteriszkės, raudonoje kepurėje ant galvos su kardu rankoje. Szi stovyla reiskė dievę Proto. Dar panorėjo turėti gyvą dievę. Tam dalykui aprinko bjaurybę komediantką ir su iszkilminga procesija įneszė ją į bažnyčia; prie jos kojų gulėjo kryžius ant atminties, jog krikszczioniszkas tikėjimas dabar tapo pergalėtas. Bažnyčioje padarė dėl jos altorių smilkylos, o kad atgal neszė komediantką į konvenciją, visi klaupė priesz ją ir bucziavo ją kaipo kokią dievystę. O kvailumas ir paikumas! -- Umai platinosi bjaurybių bjaurybės, kadangi jau netikėjo į Dievą, pragaiszo podraug visa baimė nūdėmių ir prasikaltimų. Robespierre, vadas bedieviszko rundo, paskaitė už neiszmintingumą toliaus platinti bedievystę ir tai dėl prastų žmonių, kaip pasakojo. Taigi iszdavė kitą dekretą „jog

yra Esybė augszcziausia ir jog žmogaus duszia nemirsza.” Apvaikszciojo visų augszcziausios Esybės szventę, bet pagal valnamislių norą, o krikszczioniszkas tikėjimas buvo iszvytas. (Annegarn, Weltgesch kn. 7)

Kaip isz apraszymo kelionės galėjote matyti, jog Szlupas visai eina keliu Volterio, o „L. M. Dr.” sąnariai visai keliu brolių Belzebubo. Gana paimti nors vieną rasztelį, „L. M. Dr.” kasztais iszdūta, ir perskaityti, tūjaus suprasime, jog visusvarbiausi stengimai „L. M. Dr.” yra panaikinti visą krikszczionybę ir užvesti Lietuvon naujagadyniszką pagoniją. O prieg tam dar turime Szenandoryje ir kun. atskaluną V. Dembskį, pas Szlupą gyvenantį, kuris tapo pavarytas nū kuningystės isz priežasties gūdumo piningų ir bjaurios puikybės. Kaip Prancuzijoje visą viešpatystę pastumėjo bedievystė ant palastuvystės taip toli, jog sziądien kudi-

kių kas metą mažai gimsta, o miršta kas metą vis daugiau ir daugiau; rundas net jau nusiminė ir rupinasi, kad koku nors budu pagerinti vieszpatystę, bijodamas, idant prancuziszka tauta veik neiszmirtų; net ketina mokėti tėvams piningus už pagimdymą ir augimą kudikių. Juk ir lietuviai, jeigu neapsižiūrės gerai, tai szlupiniai ant to paties kelio pastumės ir Lietuvą, jau ir taip nikstancią lietuviszką tautą tarp svetimų gaivalų. Todėl, tėvynainiai krikščioniszkos Lietuvos, nesnauskite, bet dirbkite isz visų pajiegų, idant pragarą, slenkantį ir bedieviais stumėmą ant musu tėvynės, pastumėti szalyn. Berods, jeigu toki broliai Belzebubo neįstengė visai panaikinti Prancuzijoje krikščionybę, nes ir šiądien Prancuzija skaitosi krikščioniszka, bet visa prancuziszka tauta turėjo skaudžiai nukęsti bedievystės vaisius, o ir šiądien dar tebkenčia. Mes Lietuviai, bjau-

rius bedievystės vaisius matydami tarp svetimtauczių, turime apsaugoti Lietuvą nuo bedievystės ir jos apasztolų, idant mūsų neapszviesti žmoneliai, aptemdinti „L. M. Dr.“ tamsybėmis ir melagystėmis, neprapultų ir neiszgaisztų dvasiskai ir medegiskai. Taigi visi krikščioniszkos Lietuvos tėvynainiai ir sunus turime umai griebtiesi prie darbo, kuris pasikelencią bedievystę sustabdytų ir tūmi Lietuvą apsaugotų nuo dinamitų ir nuo nereikalingo praliejimo kraujo tarp mūsų vientauczių ir brolių. Mat „L. M. Dr.“ vadovams kitas niekas nerupi kaip tiktai per bedievystę tamsus žmones supjudyti ir net ant praliejimo kraujo pastumėti, kaip kad buvo kadais Prancuzijoje. „Reikia trukszmo, trukszmo!“ rėkia žmonėms Szlupas. Kaip virsziaus minavojau, jog patsai Szlupas, lietuviszkių bedievių tėvas, nėra persiliudyjęs, kaip ir kiti bedieviai kad nebuvo, todėl kokiam pao-

jui atsiradus arba valandoje smerties, patys garsintojai bedievytės grįžta prie Dievo, išpažįsta savo nūdėmes, atszaukia savo mokslą, kaip tūjaus mums tą dalyką patvirtins keli sekantiejie faktai:

1. Stabmeldiszkas galvoczius (piliozopas) *Protagoras* buvo kaipo bedievis isztremtas isz Atėnų miesto. Įsėdo į laivą, kuris tūjau turėjo plaukti į Sirakuzus. Kelionėje pasikėlė baisi audra, kuri visus, labjausiai bedievi neiszpaskytai pergazdino. Galvoczius nublanko kaip lavonas, visas baisiai drebėjo, o kad perkunas arti jo trenkė, tada Protagoras pūlė ant kelių ir szauke perimancziu balsu: „Ai Dieve! kaip-gi manę persekioji!“ (Herbst, Eempelb. 1. 59.)

2. Oberžos gaspadorius, keliaudamas ir įvairiose draugystėse perbuvodamas, tarp įvairių piktų paproczių iszmoko ir bedievytės, todėl priskaitė sav už

didžiausią pareigą apsilankantiems sve-
cziams sznekėti apie bedievystę ir įkvep-
ti piktus darbus. Tulą vakarą pribu-
vo pas jį du gūdingi ir dievobaimingi
vyrai, kuriūs jis nū valandos 6 iki 11
vakaro savo bedieviszkomis kalbomis
kankino ir stengėsi jųs perliudyti, kad
n'esą Dievo, Dangaus ir pragaro. Norėjo
jiedu jį sumuszdinėti Dievo žodžiu, bet
gaspadorius isz to jųkėsi ir szidijosi. Po
vienūliktai visi nuėjo miegoti. Du sve-
cziu labai graudinosi apie baisų gaspa-
doriaus paklydimą. Ką tikt primigo,
baisus garsas jųs pažadino isz priežas-
ties pakilusio gaisro. Jau degė kaimy-
no namai, o ir gaspatoriaus namai bu-
vo paojuje. Svecziai veik jį pažadino,
apreiszkę jam apie prisiartinancią ne-
laimę. Gaspadorius, pamatęs raudoną
dangų per langą, sugniaužė rankas ir
suszuko: „Ai galingiausias Dieve! ai
tvircziausias Dieve! ai mieliausias
ir milaszirdingiausias Dieve! Gelbėk

manę, gelbėk manę toje nelaimėje!” Czia jį vienas isz sveczių pertraukė ir tarė: „ai kvailas žmogau! visą vakarą pliovojai priesz Vieszpatį Dievą, ir atkartojai, kad nėra Dievo, o dabar Jis turi tavę gelbėti, todėl kad esi nelaimėje. (Tengi).

3. Margrabina *de Chatelet*, garsiojo bedievių tėvo, Volter'io, prietelka, kuri sveika budama vadino religiją nekitaip kaip tiktai zabobonu, o lėbauseną ir kuniszkumą dorybėmis; vienok apsimislyjo, gulėdama ant mirtino patalo, gal butų gerai, jeigu priimtų szventus Sakramentus ir numirtų kaipo krikščionė, o tame dalyke pareikalavo patarmės (rodos) nū Volter'io, kurs jai atsakė: „apsirink kas tav tikresnis“. (Annegarn, Weltgesch. kninga 7).

4. Metūse 1778 datyrė Volter'is umaus kraujo užpūlimo, o smertis jo akyse labai baisiai pasirodė. Du syk dar pirm to tokiame gi paojuje, keikė savo be-

dievystę ir su gaileščiu szirdies priėmė szventus Sakramentus. Bet pasveikęs, gėdyjosi savo metavonės ir isz naujo grįžo į senąją bedievystę. Ir dabar jis meldė szvento Sulpicijaus bažnyczios klebono, idant jį mirsztantį apveizėtų szventais Sakramentais. Szis jam atsiuntė kuningą *Gaultier*. Volteris iszsispaviedojo ir aulink po kelių dienuų iszdavė sekantį paliudyjimą: „Žemiaus pasiraszęs liudyju, jog, kaip pirm keturių dienuų patiriau smarkų kraujo užpūlimą, iszsispaviedoju kuningui *Gaultier*, ir, jeigu Dievui pasidabos manę 84 metūse mano gyvenimo paszaukti pas savę, troksztu numirti katalikiszka-me tikėjime, kuriame užgimiau. Turiu viltį Dievo milaszirdystėje, jog atleis man mano kaltes, ir jeigu kada kūmi papiktinau Bažnyczią, meldžiu Dievą ir Bažnyczią dovanoti man!“

„Paryžius, Kovo 2 dieną 1778 m.“

Voltaire, mp.

Kuningas *Mignot*

„Akivaizdoje mano seseraiczio ir prieteliaus Mrgr. de *Villevielle*“.

Po prigulincziam dokumento pasirašymui, Volteris pridėjo: „Kadangi kuningas Gaultier priminė man, jog tuloje draugystėje pasakoja, jog asz, kaip veik pasveiksiu, viskam pasiprieszinsiu, ką padariau ant mirtino patalo, todėl apreiszkiu, jog niekados to nesakiau, ir jog tai yra seni jūkai, kuriūs nū seniai neteisiai priskaitydavo daugeliui mokyties, apszviestesniems už mane.“

Valnamisliai patrako, iszgirde, jog jų tėvas trokszta numirti kaipo krikszcionis. Bet kaip veik Volter'is atgavo spēkas, Geguzės mėnesyje pasirodė teatre, iszkilmingai tapo apvainikūtas, ir tūjau užmiršo apie savo metavonę. Tokiam padėjime jį rupinosi užlaikyti sandraugai. O kad naujas kraujo užpūlimas prasidėjo ir Volteris pareikalavo kuningo, *d'Alembert*, *Diderot* ir kiti

valnamisliai buvo kitokios nūmonės ir jau daugiau nedaleido jokio kuningo. Iš to užpykęs Volteris rėkė: „Kaip nelaimingą garbę man velyjate.“ Baisiausiam nusiminime po kiek sykių atkartojo vardą Jezus, dantimis kramtė sav rankas ir peczius, keikė ir piktžodžiavo savo draugus, kaip apie tai liudyja jo daktaras *Tronchin*. „Negalima to ilgiaus iszlaikyti!“ tarė marszalas de Richelien, dalyvas to viso, ir apleido szią baisią sceną. Taip pasimirė nelaimingas Gegužės 30 d. 1778 m. Paryžiaus Arkivyskupas Beaumont atsakė jam trumpai bažnytinio pagrabo, ir lavoną iszvežė isz Paryžiaus.

5. *d' Alembert*, Volterio draugas, apsirgo po 5 metų; nors sveiku budamas buvo karszcziausiu platintoju bedievystės ir Volteriui begėdiszkai nedaleido dvasiszkos pagelbos, pats prajautęs artimą smerties valandą, taip priverstinai reikalovo klebono isz Saint-Ger-

main, jog vienas isz valnamislių neva iszėjo jį parkviesti, bet visai nemislyjo eiti pas kleboną. Po kelių valandėlių sugrižo praneszdamas, jog tūjau klebonas ateis. Bet ligoniui laukimas nusi-davė labai ilgas, todėl meldė paskubin-ti; neteisingas draugas vėl iszėjo ir su-grižęs su iszmislais pasakė, kad klebo-ną nelaimė patikusi, bet užrodė ant ku-ningo, kurs gyvena kitame miesto kra-szte. Nekantriausią neramybę perimtas, ligonis liepė iszsiųsti tarną su gromata pas kuningą; bet pakol szis atėjo, jau *d'Alembert* buvo lavonu. *Condorcet* tą visą pragariszką iszmislą veikė, ir gėri-si isz to, tarydamas: „Jeigu asz nebu-cziau buvęs, jis būtų padaręs.“ (*Anneg. Weltgesch.* kn. 7).

6. Suvienytose Valstijose apsirgo tu-lo pulkauniko duktė, kurs buvo žino-mas kaipo karszcziausias bedievis, ir viesziai platino mokslą priesz tikėji-mą. Naktį isz dienos 12 ant 13 Lapkri-

czio metūse 18** prisiartino smerties valanda jo mylimiausiai dukterei. Ji meldė, kad pributų tėvas ir, paėmusi jam už rankos, tarė silpnu balsu: „Tėve! už kėlių minutų numirsiu; taigi pasakyk man atvirai, ar turiu tikėti į tai, ko manę mokinai, tai yra, jog nėra Dievo, Dangaus ir pragaro; arba prisi-laikyti to, ko manę motinėle izmokino?“ — O jos motina buvo dievobai-minga, gerai tikinti krikščionė. — Pulkauninkas valandėlę stovėjo, kaip nū perkunijos trenktas, išmeigęs akis į mirstancią dukterį. Spaudžiantis skausmas suspaudė jo lupas, pasilenkė ant dukters ir verksmingu balsu tarė: „Mano dukrele! Tiktai tikėk į tai, ką tavę motina izmokino.“ Valnamisliui atsidarė akys tiktai prie mirstancios dukters patalo. — Kitas netikėlis, at-pūlęs nū seno katalikiszko tikėjimo, už-klaustas apie savo nūmonę, atsakė: „Gyventi yra liūšiaus naujame tikėjime,

bet mirti yra geriausiai sename katalikiskame tikėjime." (Moral. in Beisp. pag. 273).

Iš tų privestų paveikslų matyti aiškiai, jog nei vienas bedievis nėra tikrai persiliudyjęs savo bedievystėje, bet siajama bedievyste giriasi tik dėlto vien, idant drąsiai galėtų užganėdinti savus piktus norus. O kad dar drąsiau galėtų užganėdinti savo pageidimus piktose norose, kalbina per paszneas bei rasztus ir kitus prie bedievystės, idant, pasidarius dideliu bedievių skaitliui, kožnoje vietoje galėtų rasti platų lauką dėl užganėdinimo savo lėbausenos. Todėl, broliai lietuviai krikszczionys, jeigu mes tikrai mylime savo tėvynę, krikszczioniszka Lietuvą, turime saugotėsi, kad joks bedievis lietuvis neturėtų jokios įtekės tarp mūsų žmonelių, jeigu mūsų dirbame dėl pakėlimo lietuviszko vardo tarp svetimtauczių, troksztame

teisingą mokslą įgyti ir rupinamėsi apie atgaivinimą savo visos lietuviszkos tautos, per tiek szimtų metų snaudanczios ir tarp svetimų gaivalų nykstanczios. Dūk, Dieve Augszcziausis, idant mes lietuviai krikszczionys gerai suprastume, jog bedievystė yra dar daug baisesnė už patį maskolizšką carą, kuris mus taip-gi visokiais pragariszkais iszmislais persekioja ir trokszta mūsų tautą sumaskolinti. Maskolizškas persekiojimas yra tiktai laikinis; su laiku jis turės perstoti, bet jeigu lietuviai pasidūs bedievystės apasztolams, tada visa Lietuva nupuls medegiszškai ir doriszškai ir mūsų visa lietuviszka tauta, kaip ir prancuziszka tauta sziądien, grims į amžiną pragaisztį. Todėl krikszczioniszka Lietuva, buk labai atsargi ir isz visų savo pajiegų rupinkiesi nepasidūti bedievystės apasztolams ir jų iszmislytam kreivam mokslui, kuris kožną pasidavusę bedievystei tautą

gramzdina į amžiną ir laikinę pragaisztį.

III. Iszmintingas Baltrus.

(Isz gyvenimo Lietuvių Amerikoje.)

„Prici“, užklausė Balt. us, „kodėl tu neini į bažnyčią, matai kad visi iszėjo. Tu tikt vienas tinginis, bene prisiraszai tikt prie bedievių mokslinės, bo tiems nereikia bažnyčios nei Dievo.“

„Kam man po velnių prigulėti prie bedievių mokslinės?“ asztriai atkirto Pricis, „asz ir be jų mokslo galiu apseiti. Į bažnyčią ko ten eisi, kad visados yra prikimszta; žmonės visus sūlus apsedžia taip, kad per miszias ir pamokslą reikia stacziam stovėti.“

„Asz girdėjau, kad tu, bro lau, dar ir velykinės szį metą nebuvai. Kaip numirsi, sergėk Dieve! žinai, kuningas tavo kuną nepriims nei į bažnyčią ir nei ant kapinių nepavelys tavo kunui gulti.“

„Tu, Baltrau, szneki kaip mažas vaikas. Kaip asz galiu eiti spaviedyn. Buvau pas kuningą kvitelės; kuningas nedūda, siunczia manę pas kolektorių. Prasziau kolektorių ir tie man atsakė: senei, sako, esi Amerikoje, o ir algą mėnesinę nesi užmokėjęs dėl užlaikymo bažnyczios ir kuningo. Man daugiaus nereiks Amerikoje eiti spaviedyn. Kaip parvažiūsiu į Lietuvą, tai tada eisiu spaviedyn ir busiu kataliku.

„Prici, taip sznekėdamas nudūdi visai, kad turi prigulėti prie bedievių mokslainės. Vienok turi gerai apsimslyti, kad ir su tavimi taip nepasidarytų kaip su kitais keliais, kuriūs negyvus iszneszė isz mainų. Juk ir jie vis rengėsi grįžti tėvynėn, bet Dievas jų paszaukė pas savę ant sudo ir isz Amerikos. Gerai kad buvo katalikai ir nū savo brolių nesiszalino. Tu ir esi sveikas ir kas mėnū po penkes deszimt dolerių uždirbi. Argi tu negalėtumei

lengvai ant bažnyczios iszsimokėti? Tik reikia pamesti taip daug gėrus. Tikt dar acziu Dievui, kad dar taip neszneki, kaip andai man pasigyre brolis Jūzas: kaip jis nustipsęs, tai jo lavonu tegul tvorą paremia ar szunims atidūda; vis tiek dėl jo esą. Tai koks bedievių mokslinės supratimas! Vienok atsiminkime, kad Dievas yra ir Amerikoje. Jeigu mes lietuviai norime katalikiskai gyventi, kaip kitų tautų katalikai kad daro, turime užlaikyti savo bažnyčią ir kuningą. Bažnyčioje negauni vietos atsisėsti, tai gali pastovėti. Atmink, brolau, kaip Lietuvoje turėjome stati stovėti bažnyčiose. O tu nei sykio nenori pastovėti. Juk jei anksčiau nueitum, tai gautum ir atsisėsti vietos. Jeigu isz tinginio neini szventą dieną bažnyczion miszių szventų iszklausyti, tai labai sunkiai už tai turėsi atsakyti po smerties....

Baltrus dar toliaus norėjo sznekėti,

bet Pricis baisiai įtužęs suriko: „Kas tu man czia? ar tu kuningas, ar kas? kaip asz norėsiu pamokslo pasiklausyti, tai asz nueisu į bažnyčią, o tu man nezaunyk. Tu už manę neesi mokėtesnis, nors tu kningas ir laikraszczius skaitai. Kam man tų kningų ir laikraszczių! man tik reik nueit į karczemą, o radus kokį mokslinį užpundyti, tai tūjaus galėsiu prisiklausyti apie aszramoniją, szuszlizimą ir kitų naudingų daigtų. Asz už tavę geriaus iszmanau gyventi. Žinai, dar kokį vakarą nueisiu pas patį mokslinės vadovą, tai jis manę per porą valandų iszmokįs visokių „szuszlavizmų, apie kuriūs jokis mūsų kuningas nežino. Ar supranti, kvaili, ką asz galiu? Brolis Jūzas dar žadėjo manę iszmokyti dinamitą daryti. Kaip iszmoksiu, tai asz tav parodysiu.”

Paskutinius žodžius isztardamas smarkiai trenkė duris ir iszėjo į miestą.

Baltus vienas likęs apžiurėjo peczių,

prisakė vaikams stuboje ermyderių nekelti ir, paėmęs maldakningę, pradėjo maldas skaityti, klupodamas ant žemės.

Už valandos pareina iš bažnyčios ir Baltruviėnė, sudeda valgius ant skūmės (stalo) ir laukia vyrų pareinant.

Neilgtrukus visi vyrai, parėję iš bažnyčios, susėdo už skūmės podraug su Baltru ir pradeda valgyti. O-gi pareina ir Pricis su Jakczu, jau gana gerai įsitraukę. Prisėda ir jųdu valgyti. Pricis su Jakczu jau sznairūja ant Baltraus, apie ką visi vyrai supranta.

Vienok visi tyli. Po valandėlei Baltrus taip praszeko: „nu, vyrucziai, papasakokite ir man, ką šiadien kuningas sakė ir apie ką buvo pamokslas! asz labai norėcziau žinoti, nesa man labai yra nūbodus tas nedėldienis, kaip turiu namieje likti prie vaikų.

Vėl visi tyli: nei vienas iš vyrų nieko neatsako. Tada Baltruviėnė pradėjo taip: „kuningėlis sakė, kad mes ne-

iszsizadėtume szitoje prakeiktoje Amerikoje Dievo, szvento tikėjimo, artymo neskriaustume ir savo priderystes tikrai pildytume.”

„Ar-gi kuningas sakė, kad Amerika yra prakeikta?” užklausė jos Baltrus.

„Kuningas nesakė, kad Amerika prakeikta, bet kaip asz ją už prakeiktą pripažįstų, tai, dovanok vyreli, ir nereikalingai iszsitariau. Taip, menu dabar, kuningėlis sakė, kad liūsybės žemėje gyvename. Bet koki czia man liūsybė? Kasdieną sūdinus vyrus, isz mainų parėjusius, turi nuplauti, niekur negali iszeiti nei pavaikszczioti su vaikeliais, kad ir szventą dieną. Ot ir liūsybė! Kam tu, mano szirdele, manę czia partraukiai! ar nebutų buvę geriau, kad tu pats, piningų užsidirbęs, butum sugrižęs į savo tėvynę. Ale, ką jau dabar bedaryti. Tegul bus Dievui ant garbės! Juk koźna pati turi sekti pas-kui vyro. kur jis ją kvieczia....”

Ir vėl visi tyli.

Po valandėliai tą tylą pertraukė Stasys: „ką kuningas sakė per pamokslą, tai man jau beveik iš atminties išėjo. Žinia, jis sakė, ką turi sakyti. Bet kuningo pamokslas labai man į galvą dėjosi.“ Po ko užtilo.

„Kodėlgi visko nepasakai?“ užklausė Baltrus.

„Ką čia antikristų darbus dar pasakoti. Ot paimsiu kelis vaikus ir ši pat vakarą išdirbsiu kailį bedieviams, anarkistams.“ atsiliepė Kazys.

„Taip, brolau, neiszpūla daryti. Kristaus mokslas taip nemokina pasielgti su neprieteliais, kad ir baisiais. Teisybė, tie bedieviai ne ant baikų ką rengiasi daryti. Jie ketiną net mūsų bažnyčią su dinamitu pakelti į padanges. Mus visus katalikus vadina tamsunais, o savę garsina apszviestunais, nors iš jų kiti visai nemoka nei skaityti, nei rasyti. Gana jiems, kad kelis vakarus

buvo ant Jono pamokslų, tai ant syk ir įgavo jonvaikių dvasią. Vienok mes katalikai turime nū tokių jonvaikių šalintiesi, kaipo nū piktų dvasių, kurie nevien gali sužeisti mūsų kuną, bet ir mūsų dusią amžinai prapuldyti savais bedieviskais mokinimais. Dar vienas isz bedieviszkų vadovų skaitosi koku ten daktaru. Kad ir mirsiu pas tokį daktarą neisiu. Ar-gi žinai, bro-lau, ką jis gali padaryti su žmogumi. Juk kas į Dievą netiki, tokio žmogaus mes turime bijotis. Gali kokių maurų uždūti, nu ir pakratyk tūjaus kojas, kaip neperseniai buvo su mano pusbroliu A. Lekiu.” Sznekėjo Stasys.

„Czia jau niekus pasakoja”, kumszterėjęs į paszonę Priciui, Jakezas praszneko, „tie bedieviai yra geri žmonės. Jie sako, kad nėra Dievo. Argi negerai toks įpasakojimas žmogui. Juk kad susitikečiau kur girioje patį Joną arba ir brolių Jūzą, o žinocčiau kad pas jūs

yra piningų nors po vieną dolerį ki-
szeniuje, tai tūjaus jiems trenkčiau į
pakausį; tegul dvesa kaip szunys! Asz
jų mokslo klausau, todėl jie už tai ant
manęs neturi pykti. Ant bažnyczios
nedaviau ir nedūsiu, o ką uždirbu, vis-
ką prageriu, prie jokios draugystės ne-
priguliu, tikt kaip kada iszmetu Jonui
pusdorėlį į bedieviszką mokslinę. Tegul
linksminasi mano duszelė ant szios asza-
rų pakalnės. Kas po smerczio bus, ne-
žinau. Bet jeigu asz papulcziau į pra-
garą, tai podraug gyvencziau su bedie-
viais, ir pirmasis jiems pasturgalius
svilincziau....”

„Tu, Jakczai, tylėk!” pertraukė jį
Pricis, „nors ir asz menkai dūdu ant
bažnyczios ir spaviedyn neinu, bet
smerczio bijausi, tikiu į Dievą, kurs
už gerus darbus užmoka amžinu
džiaugsmo gyvenimu danguje, o
už piktus darbus amžina nelaima
pragare. Geriaus, bro lau, tame

dalyke tylėk, o sznekėkime apie tai, kad užkimszti burną gaspadoriui, idant jis pamokslų mums daugiau nesakinėtu. Kad nenori iszsižadėti savo pamokslų, girdite vyrai, tai tūjaus mes jį pamesime ir eisime pas kitą, kurs su mumis drauge gers, sykį ant mėnesio mums visiems užpundys, o pamokslų jokių nesakys.”

Vyrai viens į kitą pažvelgę, gardžiai nusijūkė. Pricis su Jakczu rėkia: „isz-einame, iszeiname....” taip garsiai, kad net ant ulyczios girdėti.

Tame tarpe atsidaro isz lauko durys, įeina du kalektoriai, kurie renka pinigus ant lietuviszkos bažnyczios. Pirmausiai pagarbino Dievą, paskui vienas isz jų praszneko: „pas jus, vyručiai, gera diena, kaip tikt po pėdei: visi trankiai sznekate, gal po kiek paaukausite ir ant bažnyczios. Žinote, kad jus dar nevisi esate pilnai užsimokėję pagal nutarimą visos parapijos.

Pasitikime, kad sziądien ant to dalyko nors po kelis dolerius iszmesite. Žino-
te, ką dūdate ant bažnyczios, tai vis
ant Dievo garbės eina. Gal dar nevisi
buvote ir velykinės, todėl turite pasiru-
pinti, kad nors sykį ant metų pamislyti
apie iszganymą savo duszios. Kas isz
musų žino, kaip veik reiks mirti. O be
spaviednės kur musų duszia apsunkinta
griekais dings?”

„Na, czia ir vėl pamokslas!” pažvel-
gęs į Jakczą, patylom prabylo Pricis.

Jakczas kėlėsi isz užstalio, pradėjo
mosūti su peiliu, taip sznekėdamas: „tu
gi, kvaili, asz tav vakar siuliau dolerį,
kad dėl manęs iszimtumei kvitelę į
spaviednę. Kam tu manę czia mokini?
Asz už tavę geriau žinau, ką asz da-
rau.”

„Tu, broleli, nepykk ant manęs, kad
asz teisybę pasakau: esi gana drutas,
jaunas vyras, uždirbi gerai, o niekad nie-
ko nedūdi ant bažnyczios. Jau kelintas

metas, kaip gyvenimi mūsų parapijoje, o iš viso tik vieną dorelį esi davęs. Žinai, kad nenori būti lietuviu kataliku, tai gali nedūti ir neiti spaviedyn. Tav niekas nedraudžia, kur nori, ten gali prigulėti, nors prie bedievių arba ir prie antikristų. Kas man galvon. Manę parapija iszrinko kalektoriumi, tai asz turiu savo pildyti. Tu kaip darysi, taip sav rasi.”

„Na, kaip pamokslus, taip pamokslas”, patylomis praniuniavo Pricis.

„Nereik mums tų pamokslų,” įtužęs suriko Jakczas: „negana ką kuningas pamokslus sako, dar ir kalektoriai. Kam asz dūsiu ant bažnyczios, geriaus nueisiu ir pragersiu tūs piningus. Ir kuningas nemoka gerai pamokslą pasakyti, ba nežino Seinų Panelės Szvenčiausios. Ot, kas moka pasakyti pamokslus, tai mūsų Jonas. Kaip jis vakar ryt pradėjo sakyti pamokslą karczemoje, tai man net kruvinos aszaros

pradėjo birėti per žandus.”

„Ką jis taip navatno sakė?” Įsimaiszė Stasys.

„Nu! dar ką? broleli, sakė, tai pasakė. Jis man žadėjo szilkinės kelinės nupirkti, kitam szilkinius czebatus, kitam overkotą (ploszčių) szilkinį, o man dar prižadėjo ir auksinį dziegorėlį nupirkti. O, tai geras pamokslas. Asz tokio pamokslo klausyčiau per dienas ir naktis, bet ne kuningo, kurs praszo ant bažnyczios užsimokėti, spaviedyn eiti, Miszių szventų klausyti kas szventę, nekazirûti, nepasigerti ir dar ką daugiaus, apie ką jau užmirszau, kadangi jau seniai neinu į bažnyczią. Ar kuningas bent sykį sakė, kad ką kam nupirks.”

„Žinia, kad nesakė,” atsiliepė Pricis, papraszysime brolio Jūzo, kad Joną iszrinktų ant kuningo, tai mums nieko nereiktų dūti ant bažnyczios, o dar toks kuningas mums dūtų viską szilkinį.

„Žinai, butų gerai,” užtvirtino Jakčas, „brolis Jūzas Joną kiek pamokintų, o kaip kada tai ir patsai galėtų ką pasakyti. Tikt bėda, kuris velnias jį szventintų. Ar pats brolis Jūzas ar Jonvaikių daktaras?”

„Na, vyrai, kas czia zo baikos. Kas dūdate, tai dūkite ant bažnyczios, o kad ne mes iszeiname; tokių piemeniszkių sznektų nenorime klausyti,” suszneko kolektoriai.

Baltrus ikisziol gana kantriai viską kentėjo, bet ant galo jau ir jam daėdė pliovonės; todėl jį bepoterius taip praszneko: „Judu, Prici ir Jakezai, galite nū manęs, kad norite, tūjaus iszeiti: asz savo stuboje tokių bepoterių nenoriu laikyti, kurie nepildo savo szvento tikėjimo, o apsirenka dar už Dievą sav koki ten brolių jūzą bedievį. Gana jau dizeziai pliovonių nū judviejų prisklausiau, kaip girti pareinate isz miesto. Tūjaus iszsineszkite, kad asz dau-

giaus savo stuboje jusų nebematycziau. Ką esate kalti gaspadinei, užsimokėkite. Jeigu ir to neisztesėsite padaryti per girtybę, tai Dievas mums atlygins.”

„Vyrai! iszeiname!” suriko podraug Jakezas su Priciu, „matote, kad gaspadorius mus visus iszvaro.”

„Ką varo, tai varo, tas turi iszeiti, o mes lietuviai norime pas lietuvių gyventi ir szvento tikėjimo pareigas pildyti, kaip yra Dievas prisakęs. Jei mums czia nepatiktų buvoti, tai mes patys be jokio riksmo ir ermyderių apsirinktume sav vietą pas kitą gerą žmogų lietuvių.” Taip atkirto Stasys vardan visų gerų vyrų.

Pricis su Jakezu dar ilgai barėsi ir pliovojo ant visko, dangų su žeme maišydami, vienok noroms nenoroms iszėjo su savo baksukais ant kupros ir, kaip girdėti, tai pas žydą apsigyveno, kad nū kiaulienos gavėti per kiaurus metus.

Užbaiga.

Kaip žinome, jog Szlupas su Dembskiu rengia bedievystės mokslainę. Koki ta mokslainė yra, dūs mums daug maž suprasti sekanti gromata isz Shenandoach'io, kuri taip skamba: „noriu podraug tamstai praneszti apie tūs jonvaikius; Nau—ną, Liet—ką ir Gl—kį, kurie padarė didelį vaidą tarp Lietuvių, susirinkusių paskutinę Grūdžio dieną vakare ant fero. Pakol szlupinio nei vieno nebūvo, viskas gražiai buvo: visi broliszkai sznekucziavo. Bet kaip tikt virsz minėti szlupiniai pribuvo, pradėjo žmones vaidyti, norėdami musztynes pakelti. Fero gaspadorius, tą viską matydamas, uždarė ferą ir tokiu budu iszvengė nereikalingas musztynes. Vakare 8 dieną Sausio, kaipo karsztas lietuvys, nuėjau ir asz ant szlupinių mokslinės. Kaip tamstai yra žinoma, tai Szlupas niekados isz sykio neszneka apie

bedievystę, bet rupinasi, kad daugiau žmonių pritraukti, taip ir sziądien padarė. Po Szlupui prakalbėjo Dembskis, žinoma kaip svieto perėjunas. Pasakojo apie savo buvimą dar Seminarijoje, apie savo gyvenimą Prancuzijoje, apie tikėjimą, kurs mokinas Dievą mylėti ir artymą szelpti, bet tikentiejie to nadarą. Kaip taip isztarė Dembskis, jau žmonės jūkdamiesi pradėjo bėgti isz salės, o vienas eidamas pasakė: „kad jus perkunas sumusztų ir szitą jusų mokslainę. Jer. Szal—czius taip prakalbėjo, stovėdamas netoli durių: „galvijai, ko jūkiatėsi, kad žmogus dailiai pasakoja.“ Tad Dembskis pertraukęs savo istorijas, pasakė: „broliai asz nenoriu, kad czia musztumėtėsi, tikt asz noriu gražiai pamokėti.“ Jer. Szal—czius atsiliepė: „Dieve dūk tav Dvasią szventą. Ale pirmai buvai kuningas, o dabar szatonas“ ir iszėjo lauk, o ir kiti žmonės pradėjo eiti. Visi nutilo, o Szlupas

taip pasakė: „asz mislyjau, kad czia geri žmonės suėjo, o nekoki keturkojai.” Kaip visi žmonės iszėjo, apart szlupinių, tai ir asz iszėjau, nelaukdamas galo. Ant 15 dienos Sausio ir pribuvau. Szlupas sznekėjo apie žmones, katrie kokio gatunko, apie visokius gyvunus, isz kokio materiolo susideda, isz kiek dalių ir kaip stoja gyvu, apie žmogaus sutvėrimą, kad nesą Dievo ir sutvertojaus. Vienas žmogelis užklausė szlupinių: „kas pamokslą sako?” Tad szlupiniai pagriebę jį paleido trepais žemyn. Tas žmogus dar du syk sugrižo, bet szlupiniai vis jį iszmetė. Po Szlupui sznekėjo Dembskis, paėmęs kokią mierą ir rodydamas ant žemlapio, apie Czekus, kad jie esą labai apszviesti ir per 300 metų nenorėjo priimti krikszczionybės; kad norėjo kuningas, idant per miszias butų dūna ir vynas, o czekai norėjo, idant butų tiktai vynas; todėl žmonės tą kuningą sudegino. Ir per

tai yra iszmintingi ir patsai pradėjo jūktiesi, bet į Szlupą pažiūrėjęs, kurs jam pamerké, užtilo. Toliaus su miera užėjo Romą; pasakojo apie szventą Tėvą ir karalių, kad jūdu negali sutikti, kad popiežius gal atvažiūs į Ameriką, tikt neturės kur buti. Tada vienas vaikinąs atsiliepė: „tu galėsi priimti ant burdo“. Ir vėl Szlupas pamerké, kad apie tai nepasakotų. To nepabaigęs, griebėsi už kito: „mums daug reik mokslo, ale negaliu iszpildyti. But gerai, kad szelptumet poną Szlupą su pinin-gais, prezidentą mokslo draugystės. Tas tai jus iszmokīs. Asz mažu neužilgo atsiskirsiu. Lietuviai stato didelę bažnyčią su augsztais boksztais. Kad asz czia bucziau prabaszcziau, tai tikt už 10 tukstanczių bucziau pastatės, o kiti butų buvę ant mokslo; czia su pirsztu pradėjęs savo kaktą badyti, sakė: „szicze pas jus nieko nėra“! Dar Szlupas daug pasakojo apie savo bedieviszką

mokslą, ale neturiu laiko viską sura-
szyti." Tokia tai yra szlupinių mokslai-
nė.

SZLUPINIŲ POTERIAI.

Kaip szlupiniai isz visko szvento jū-
kiasi, todėl Szenadoryje jau tarp pras-
tų žmonių pasklido net szlupinių pote-
riai, kurie taip skamba: „Tikiu į Szlu-
pą, sutvertoją naujos pagoniszkos vie-
ros. Tikiu į atskaluną Žemskį (Demb-
skį),dauggalingąjį ir tvirtąjį naujos vie-
ros kurėją ir t. t.; toliaus iszskaito vi-
sus szlupinius, kūmi nors atsizenklinan-
czius bedievystėje, beje: N—juną, kar-
sztąjį naujos vieros platintoją, dar ne-
mokantį nei raszyti nei skaityti; į J—
czaitį ir į jo visą giminę, kaipo užlaiky-
toją naujos vieros; į Andr—aitį, žvairų
naujos vieros cenzorių; į M—kų, kar-
sztą naujos vieros iszpažintoją; į Glin-
džių, naujos vieros globėją; į Liet—ką,

iszmintingąjį naujos vieros prokuratorių; į Petr—ką, naujos vieros skarbininką. Nors szlupiniai pametė krikszcioniszką tikėjimą, vienok be tikėjimo negali apseiti, bet vienas kito iszmislams drucziai tiki; todėl-gi toki ir poteriai tarp prastų žmonelių iszdygo ant szlupinių. Ir nedyvai, kadangi pats Szlupas savo moksle rėkia (Apszv. No. 4. 220 p. 92 m.): „neprivalo lietuviai baimintis nei dievo nei velnio, o turės gerą likimą ir laimikį.“

Toks tai szlupinių mokslas!

RODYKLĖ.

---

	pusl.
Skaitytojup	3.
I. KELIONE.	
1. Baltimore Md.	5.
2. Plymouth, Pa.	8.
3. Edwardsville, Pa.	18.
4. Pittston, Pa.	25.
5. Forest City, Pa.	27.
6. Scranton, Pa.	30.
7. Wilkes-Barre, Pa.	31.
8. Mt-Carmel, Pa.	33.
9. Shenandoach, Pa.	37.
10. Mahanoy City, Pa.	46.
11. Freeland, Pa.	48.
12. Philadelphia, Pa.	49.
13. Kitos vietos.	49.
II. BEDIÉVYSTĖ IR JOS SIEKIAI. 51.	
1. Bedievis neturi tikro persiliudyji- mo bedievystėje.	55.

2. Bedievystės szaltiniai, puikė, ir
subjaurinta szirdis. . . . . 55.
3. Paėjui esant bėdievis pameta be-
dievystę. . . . . 63.
- III. ISZMINTINGAS BALTRUS. 74.
- UŽBAIGA. . . . . 89.
- SZLUPINIŲ POTERAI . . . . . 93.

Lm 19

626